

Benedek Elek

Testamentum

BENEDEK ELEK
Testamentum
és
Hat levél

BUDAPEST, 1896

Singer és Wolfner kiadása

CORVINA irodalmi és nyomdai részvénytársaság
Budapest, Révay-utca 14.

Marczinak

I.

Megírom már most a végrendeletemet, fiam. Ne félj, még nem akarok meghalni. Szeretnék élni bár még annyi esztendő, a mennyit eddig éltem. Szeretném megélni bár azt a pillanatot, melyben szárnyadra eresztlek. Ha kisebb testvéreid szárnyrakelését is megérhetném, Istennek különös kegyelmét látnám e nagy jótéteményben. De nem is merek reményleni ennyi jót.

Pedig, mikor e sorokat írom, a legszebb férfikorban vagyok. Tele élet- és munkakedvvel. Szeretném, ha száz kezem volna, hogy dolgozhatnám sokat, megmérhetetlen sokat. De vannak napok (eleinte csak pillanatok, később órák, most már napok), mikor lelkemre nehezedik valami megmagyarázhatatlan, sejtelmes borongás, s a két kezemet is sokallom; a mikor sötétnek, hidegnek látom az egész világot; a mikor csak egyetlenegy gondolatom van: a halál. A halál, mely orozva lep meg. Talán épp abban a pillanatban rántja ki kezemből a tollat, mikor áradozó szívvel írom: de szép az élet, ó de szép!

Az élet semmilyen körülményei közt nem értem magam gyávaságon, fiam. De a haláltól félek, a halállal szemben -9-megdöbbentően gyáva vagyok. Néha megesik, hogy, menván az utcán, a szívem elszorúl, s mintha egy láthatatlan kéz megmarkolná kegyetlenül: fájdalmasan vonaglik. Tudom, hogy nincsen szívbajom, s én mégis megreszketek egész valómban. Istenem, ha meghalok itt, az utcán, messze tőled, tőletek, egy búcsuszó, egy búcsucsók nélkül!

Ép hát csak megírom a végrendeletemet, fiam. Majd elolvasod, ha nagy leszel. Ha öreg kort érek, talán ki is pótolom, előszóval vagy írással, ahogy lehet.

Vagyonról nem kell rendelkeznem. Az nincs. Nem is lesz. Egy pár könyv, amit irtam és írok még talán, amelyek második kiadást sohasem érnek, nyilván azért, mert elsőt sem kellett volna -10-érniök: ez a te örökséged. Jó magyarul mondva: „hat ökörnek kötele, három vasvilla nyele“. De ez téged ne búsítson, fiam. Voltak ugyan rövid időszakok az én életemben is, mikor bántott a magam szegénysége s a mások gazdagságát irigyelém. Nem mintha kényelemben, pompában kívántam volna élni, de szerettem volna nagy jókat cselekedni. Letörülni az árvák, elhagyottak könnyeit, s szövetkezvén a jók legjavával, megnépesíteni hazámat a nemzeti kultúra templomaival. Ám kérdés, hogy, ha milliókkal bírnék, ugyanigy gondolkoznám-e. A gazdagság, a jólét nem rontaná-e meg szívemet; nem ölné-e ki kebelemből az idealizmust s a sok izmus közt azt, mely a századvég modern, kozmopolita fiainak szemében a legnagyobb mértékben nevetség tárgya: a chauvinizmust?

Inkább maradjak szegény, semhogy a vagyon kiforgasson valómból. Inkább maradj te is szegény, a ki jó szívvel ad egy darab kenyeret a nálánál is szegényebbnek, semhogy duskálván a földi javakban, szív nélkül, tüntetőleg, az egész világ szemeláttára dobj kalácsot az éhezőknek.

(...)

http://mek.oszk.hu/11400/11474/11474.htm#Page_75